

kakor s svojimi sobrati po milijonih. Jaz nikdar ne pozabim, kako sem se jedenkrat vozil z Armorom v spalnem vagonu na sever. Šla sva zajutrkovat na postajo, zamorec, vratar vagona, je bil ravno kar očistil najine čevlje, potem se pa kar usedel k mizi k nama. Jaz sem se jako čudil, a Armor je pa začel prijazno govoriti z zamorcem in jako prijazno mu podajal sol ali kaj družega, kar mu je bilo potreba.

Birokratična aristokracija je popolnoma nezmiselna v Ameriki. Jedino mesto, kjer igrajo kako vlogo uradniki vsake vrste, je Washington, — pa še tam se tako hitro menjajo, da bi se ne mogle ukoreniniti tendencije take vrste, ko bi jih tudi imela kaka klika. Američan rad menja svoje uradnike, šestletni obrok senatorjev Zjedinjenih držav in štiriletni obrok predsednika republike zmatra se za predolg, in v večini držav volijo se uradniki na dve leti, in v nekaterih so pa volitve celo vsako leto. Američan misli, da nova metlja najbolje pometa in zatorej nikdar ne pusti nikogar tako dolgo na svojem mestu, da bi pozabil, kdo ga je tja posadil in zakaj. V tem oziru je jako označljivo in zanimivo pismo generala Granta, ki ga je pisal pokojnemu Konklingu, ko ga je neka frakcija hotela tretji pot postaviti za kandidata za predsedstvo republike 1880. leta. Stari vojak pravi naravnost in odkritosrčno, da bi to bilo nasprotno duhu, tradicijam in potrebam prebivalstva, pa tudi on sam tega ne želi, ker so potrebni novi ljudje, da more, o dobro presoditi potrebe časa in se pazno ozirajo na včasih tudi na povse jasna znamenja, v katerih se navadno kaže teženje človeštva, napredovati v kaki gotovi smeri.

Kakor so na jedni strani tako malo pomenljivi, da jih jedva opaziš, višji razredi in aristokracija, tako malo je pa na drugi strani revščine in beraštva. Dočim je 1890. leta bilo v Angliji z Irsko na 37,740.569 prebivalcev 974.421 oseb, ki so živele z javno milodarnostjo, bilo jih je v Zjedinjenih državah na 62,622.250 prebivalcev, samo 73.045 taci oseb, pa še mej temi jih je le 21.519 bilo rojenih v Zjedinjenih državah. Dočim je na Angleškem bil na 39 ljudij jeden berač, bil je v Zjedinjenih državah jeden še le na 857 prebivalcev, to je uboštvo v Angliji je 22krat tako razširjeno, kakor v Ameriki. Ne zdi se mi potrebno kaj pristavljati k tem poučnim številkam, saj same dovolj jasno govore, spregovoriti hočem nekoliko o priseljevanji Evropecev, katero daje Zjedinjenim državam dve tretjini ubožcev, in s katerim se poslednji čas resno pečajo politične stranke, časopisje in ameriški državniki.

V letih 1871—1880. se je v Zjedinjene države priselilo 2,944.690 ljudij, od 1881. do 1890. leta pa 5,238.728. Število priseljencev se je skoro podvojilo, a njih kakovost se je premenila, vedno slabši prihajajo in to že dela skrbi Američanom. Ruski in poljski židje so pred desetimi leti bili še popolnoma neznani v Ameriki; a 1891. je pa bila tretjina priseljencev židovska. Italijanov s Sicilije so privedli slednje leto kakih 100.000. Število Ircev je precej preseglo Angleže in Škotce; v

tem, ko v Ameriki najraje vidijo, da se priselijo poslednji, potem pa Nemci in Škandinavci, ki veljajo za zanesljive življe. Število teh priseljencev se pa ne množi. O ruskih in poljskih židih ne bodem mnogo govoril, le toliko rečem, da imajo Američani ž njimi povsod skrbi, kamor pridejo; pred nekaterimi meseci policija v Čikagu ni videla, kaj storiti ž njimi, a boljše kako se jih znebiti. Za Italijane pa še nanje marajo. Ti ljudje ne znajo ni pisati ni čitati, skrajno so nevedni in praznoverni in sestradani; v Ameriko prihajajo brez rodbin le za nekaj časa, potem se pa vrnejo domu in zato ne gledajo na to, da bi se priučili jezika in prisvojili ameriške navade in običaje. Na stotine in tisoče jih najemajo za grajenje železnic, prekopov in podobnih stvari, zamenujejo torej zamorce na jugu in Kitajce na vzhodu, in pripadajo k raznim italijanskim tajnim družbam (Jedna iz njih Mafija je objavila vojno policiji v Novem Orleansu, nekaj ljudi je na skrivnem pobila, mej temi načelnika mestne policije Genessija, kar je bilo prouzročilo poulične izgrede, pri katerih je bilo ubitih nad deset Italijanov, katere so imeli zaprte, ker so bili sumljivi tega umora. Čitatelji se gotovo spominjajo o razporu mej Italijo in Zjedinjenimi državami tem povodom.) in dajo mnogo dela policiji. Pri meni je pri železnici v Floridi delalo vedno nekaj stotin Italijanov, ki so imeli največ Grke za vodje, ki so jih neusmiljeno odirali. Živel so vselej v barakah, katere so sami naredili, delali kakor voli, jemali najnavadnejša dela, hodili skoro nagi in jeli, kar je Bog dal, želve, ribe, zajce itd., hranili vsak groš in napravljali mnogo skrbi s svojo skrajno topoumnostjo, maščevalnim in zlobnim nravom. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Kitajski vegetarijanci. Na Kitajskem je neka posebna zveza znana pod imenom „Vegetarijanci“, ker mesa ne jedo. Ta zveza kaže posebno sovraštvo do tujcev in je imela svojo roko vmes pri poslednjem morjenji misijonarjev. Prejšnje čase se je ta zveza imenovala „Beli Lotos“ in je leta 1724. bil cesar Jung-Čing izdal ukaz, da je vsakemu dovoljeno moriti člane te zveze, da se zatre. Sprva člani te zveze niso smeli nositi barvastih oblek, imeti špičastega orožja in orodja in smeli niso imeti nobenega premoženja. Tudi zadnjič so misijonarji bili pobiti s topim orožjem. Ko vstopijo v zvezo, prepuste vse premoženje zvezi, in smejo le obresti od tega premoženja uživati, dokler žive. Zveza je jako bogata, večina njenih članov pripada bogatejšim stanovom. Ima le jednega glavarja ali velicega mojstra. V začetku tega stoletja je bila sklenila ta zveza odstraniti sedanjo vladarsko rodbino. To se je bilo izvedelo in cesar je bil zaukazal, da se ima zatreti zveza. Tedaj so se vegetarijanci bili umaknili v Nanking, kjer jih je dolgo oblegala cesarska vojska. Naposled so se udali. Cesarski namestnik dal je vse usmrtiti, kateri niso hoteli jesti mesa in s tem pokazati, da izstopijo iz zveze. Mnogo jih je jelo meso, a nobeden ni ostal živ. Drugi člani tajne zveze so jih pomorili kot izdajalce. Zveza pa s tem ni bila zatrta. Danes ima več članov, kakor jih je tedaj imela. Njih geslo je; „Kitaj za Kitajce“ in si prizadevajo, da odstranijo sedanjo vladarsko rodbino, ki ni kitajska, temveč mandžurska. Proti Evropecem kažejo tudi veliko sovraštvo. Poslednjih deset let pomorili so skrivaj mnogo misijonarjev.

Kitajski »Hamlet.« Ravnatelj akademije znanosti je prevel Shakespearovega „Hamleta“ v kitajščino in ga bodo v kratkem igrali na kitajskem gledališču v Pekingu.

J. Giontini-jeva knjigarna je zopet izdala dve pravilni knjižici za slovensko mladino: 1) „Krištofa Šmida sto majhnih pripovedek“ za mladino. Poslovenil † Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. Drugi popravljeni natisek. Cena eleg. kart. 40 kr. po pošti 43 kr. — 2) „Robinzon.“ Povest za mladino. Poslovenil A. Funtek. Cena eleg. kart. 50 kr. po pošti 55 kr. Obe knjige sta z podobami pravilno okrašeni in ju prav toplo priporočamo.

Novice.

— **Osobne vesti.** Učiteljem na drž. gimnaziji v Kranji je imenovan suplent nižje gimnazije ljubljanske gosp. Anton Štritof; učiteljem na državni gimnaziji v Novem mestu suplent drž. višje gimnazije ljubljanske g. Al Vrbnik; učiteljem na drž. nižji gimnaziji v Ljubljani c. kr. deške ljudske šole učitelj v Trstu g. Martin Sinkovič.

— **Slovenska šola v Gorici.** Mestni magistrat goriški je hotel slovensko šolo potisniti prav na periferijo mesta in to še na prav neumestnem kraju. Deželni šolski svet, ki je uvidel, da ta kraj ni za šolo in da je potrebno, da je šola prav v mestu, je ukazal, da se mora odpreti dne 15. sept. in sicer v središču mesta. Z ozirom na to, da proti temu ukazu deželnega šolskega sveta ni priziva, se bo končno vprašanje glede pripravnega prostora za slovensko goriško šolo vendar le ugodno rešilo.

— **C. kr. drž. nižja gimnazija v Ljubljani** se je preselila iz svojih dosedanjih prostorov v licejalnem poslopiju v Waldherrjevo hišo v Beethovenove ulice št. 6.

— **Posebni vlak** k narodopisni razstavi v Prago ne pojde kakor je bilo prvotno nameravano dne 31. avgusta iz Ljubljane, temveč še le dne 7. septembra popoldne. Odhod se je zaradi tega preložil, ker se je več rodoljubov izreklo, da bi jim dne 31. avg. ne bilo moč oditi, pač pa se udeležje izleta, če vlak gre dne 7. sept. Kdor se še ni odločil za porabo lepe prilike, ki se mu nudi, naj je ne zamudi. Za mal denar obetajo se udeležencem prekrasni dnovi.

— **25letnico** svojega obstanka praznuje na tihem v nedeljo dne 1. septembra t. l. prostovoljno gasilno društvo ljubljansko. Zjutraj je sv. maša, potem se izroči vporabi novi plezalni stroj, katerega je mestna občina ljubljanska kupila za gasilno društvo in opoldne je banket.

— **Zaveza gasilnih društev kranjskih** je imela minolo nedeljo v mestni dvorani ljubljanski svoj letošnji občni zbor, ki je bil dobro obiskan. Načelnik zaveze gosp. Doberlet je otvoril zbor in pozdravil zastopnika deželnega odbora gosp. ces. svetnika Murnika in zastopnika mestnega magistrata g. svetnika Vončina. Tajnik g. Trošt je poročal o zavezinem delovanju v minulem letu. Iz poročila blagajnika g. Ahčina je posneti, da je imela zaveza 2090 gld. 33 kr. dohodkov; blagajniški preostanek znaša 186 gld. 70 kr. Po potresu prizadetim članom je zaveza razdelila 1000 gld. podpore. Prihodnji občni zbor bode v Novem mestu povodom 20letnice tamošnjega gasilnega društva. Daljša debata je bila o predlogu gasilnega društva v Dobu, naj se zaveza vnovič obrne do deželnega odbora s prošnjo, da bi le ta ukrenil, da se imajo gasilnim društvom, ki so v tuje občine poklicane na pomoč, narasli stroški povrniti. Zastopnik dež. odbora g. ces. svetnik Murnik je obljubil, da se bode prošnja ugodno rešila. Lepo ovacijo je priredil občni zbor končno za zvezo prezasluznemu gosp. ces. svetniku Iv. Murniku.

— **Vojaško oskrbovališče in bolnica.** Mestni zbor ljubljanski je v svoji zadnji seji razpravljaj o tem vprašanju.

Glasom obvestila vojnega ministerstva je to samo pripravljeno po potresu močno poškodovano bolnico na drugem prostoru na novo zidati. Manj poškodovanega preskrbovališča pa vojni erar neče sam graditi ter zahteva, da mu občina za sedanjí prostor preskrbovališča in bolnice zgradi na drugem primernem kraju novo preskrbovališče, kar bi stalo okroglo 340.000 gld. Z ozirom na to, da bi občina zamogla dobiti za svet na katerem stojita sedaj bolnica in preskrbovališče v najboljšem slučaju le 117.000 gld., ne more občina sprejeti ponudbe; sklene se pa pogajanja z vojnim erarjem nadaljevati, v kateri namen se voli posebni odbor.

— **Tri dni v prepadu.** Neki Herman Wunderlich, tehnik iz Dunaja, podal se je dne 19. t. m. sam brez vodnika v kamniške planine. Na planjavi mu je lazečemu čez neki plaz spodrsnilo po snegu in ledu in pal v nek prepad, iz katerega se ni mogel sam rešiti. Prebil je v tem prepadu tri dni brez vsakega živeža. Ker so ga pogrešali, so ga šli iskat in rešili grozne smrti.

— **Utopljenca** so potegnili v Radečah pri Zidanem mostu iz Save, v katerem so spoznali posestnika Fr. Furjana iz Kurje vasi pri Ljubljani.

— **Najdene kosti.** V licejalnem poslopiju so pri popravljanju naleteli na veliko grobnico, v kateri so našli celo množino popolnoma strohnelih človeških trupel v prepelelih krstah. Kakor znano je na mestu licejalnega poslopja stal do l. 1785. frančiškanski samostan s cerkvijo. L. 1788. pa so samostan preuredili za šolske namene. Najdena trupla so ona umrlih frančiškanov in tudi imenitnih posvetnih ljudij, kateri so se kakor znano svoje dni pod cerkve pokopavali.

Samomor Jakabffyjev.

V mnogih boljših krogih v Budimpešti in tud drugih mestih je vzbudilo veliko senzacijo, da se je ustrelil Jakabffy. Pl. Jakabffy je bil jedna najznamenjših oseb pri velikih svetovnih dirkah. Njegove stave so bile merodajne za mnoge druge. Imel je tudi konje za dirkanje. Nakrat ga je pa sreča zapustila in plačati ni mogel visokih stav in moral je izostati od dirk.

Bil je pa znan kot dober igralec na kvarte. Bali so se ga že po plemenitaških kazinah vse države. Pa tudi tukaj ga je zapustila sreča. Zgubil je velike svote. Ni dolgo tega, ko so listi napovedali, da se oženi z vdovo generala K. Pa tudi ta reklama ni več pomagala. Ko je pl. Jakabffy bil ostanek svojega premoženja pustil v Monte Carlu, se je povrnil v Budimpešto. Sedaj je pa začel na debelo jemati denar na posodo. V „narodni kazini“ jih je bilo mnogo, ki so mu radi pomagali iz stiske. Kmalu se je pa pokazalo, da ni držal obroka, v katerem mora žentleman poravnati častne dolgove, in tako so jeli tudi v kazini sumniti, da ni vse v redu.

Državni poslanec pl. Rohonczy je porabil parlamentarne počitnice tudi v to, da je jel preiskovati, koliko dolgov že ima pl. Jakabffy. Dognal je, da je naredil pri mlajših lahkovernih članih narodne kazine nad 400.000 gld. umazanih dolgov. Pl. Rohonczy je zatorej stavil predlog, da naj se pl. Jakabffy izključi iz narodne kazine. Ko je Jakabffy to izvedel, mu je poslal sekundante. Rohonczyjevi sekundati so pa mislili, da dvoboj z Jakabffyjem ni dopusten in tako je odločil tudi poseben časten svet.